

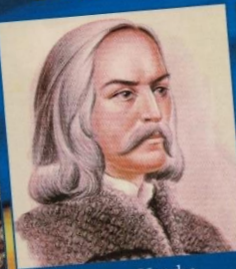
Gheorghe Baciu

PERSONALITĂȚI NOTORII ALE NEAMULUI

140 de destine

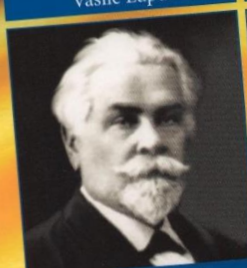
Vasile Lupu

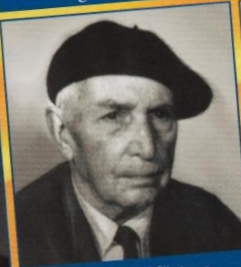
Grigore Ureche

Ruxanda Sturdza

Nicolae Alexandri

Gheorghe Năstase

Alexandra Remencu

Ion Ababii

Mihai Cimpoi

Ninela Caranfil

GHEORGHE BACIU

Originar din Bălți, România (1936). Absolvent al Institutului de Medicină din Chișinău (1963). Urmează doctoratul (1963–1966) și numeroase stagieri. Doctor (1967) și doctor habilitat (1983) în medicină. Asistent la Catedra de medicină legală a ISMC (1966–1985). Profesor universitar (1988), șef catedră la USEFS (1985–1994) și USMF „Nicolae Testemițanu” (1995–2008). Secretar științific al Secției Științe Medicale al Academiei de Științe a Moldovei (1993–1997). Director-fondator al Centrului de Medicină Legală și specialist principal al Ministerului Sănătății din Republica Moldova (1997–2008). Mai bine de 6 decenii a îmbinat activitățile medicală, didactică, științifică cu cea publicistică. Autor a peste 650 publicații. Activitatea profesională a fost premiată cu multiple Diplome academice și de merit. Membru al Academiei Balcanice în domeniul medicinei legale (2003). Decorat cu Ordinul *Gloria Muncii* (2007). Doctor Honoris Causa al USEFS (2015). Membru al Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România și membru al Uniunii Scriitorilor Europeni din Moldova (2015). Decorat cu medalia *Nicolae Milescu-Spătarul* a Academiei de Științe a Moldovei (2016). Laureat al Premiului Național din Republica Moldova (2017).

100 de ani de la Marea Unire

E mic numărul patrioților noștri.
Numărul fruntașilor ar trebui
să fie mult mai mare.
Unde sunt acești Oameni?
De ce nu se aude glasul lor?

Ei tac, ei sunt nepăsători de soarta
neamului din care fac parte, ei nu simt
durerea și necazurile pe care le-a îndurat
și le îndură neamul nostru.

Astăzi a sunat ceasul, când acești fii
rătăciți trebuie să se întoarcă în sânul
națiunii s-o ajute să-și croiască altă soartă.

Gheorghe Năstase

Suntem un neam care a trăit sfâșiat, rob
și prigonit de sute de ani. Dacă astăzi putem spera
la zile mai bune, dacă ne vedem întruniți în hotare
mai drepte, o datorăm biruinței principiului
național. Cu cât acest principiu va triumfa mai
departe, cu atât temelia însăși a neamului nostru
se va găsi mai întărită.

Daniel Ciugureanu

Bibliotecii Științifice a
Universității de Stat
„Alec Russo” din orașul
meu natal, Bălți, de
la autor
Gh. Baciu

14.03.2018

Chișinău
2018

Volumul **Personalități notorii ale neamului: 140 de destine** în colecția Bibliotecii universitare

Biblioteca Științifică USARB a primit în dar volumul **Personalități notorii ale neamului: 140 de destine** (Chișinău, 2018). Autorul, Gheorghe BACIU, distins profesor universitar la Catedra de medicină legală a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, doctor habilitat în științe medicale, Laureat al Premiului Național - 2017 în domeniul sănătății, este originar din Bălți.

Volumul conține informații despre 140 de înaintași, celebrități și oameni de vază din spațiul istoric dintre Prut și Nistru, acoperind o perioadă istorică începând cu secolul al XVI-lea și ajungând până în zilele noastre.

În lucrare sunt prezenți șapte universitari bălțeni: Nicolae Filip, Iulius Popa, Gheorghe Popa, Ion Gagim, Boris Boincean, Elena Harconița, Pavel Topalo.

„Profesorul Gheorghe Baciuc oferă contemporanilor săi, dar și generațiilor în devenire o veritabilă enciclopedie a personalităților notorii ale neamului nostru, justificându-și, el însuși, locul binemeritat în galeria oamenilor iluștri prin modelul de slujire cu devotament societății și științei” (Nicolae Enciu).

În afară de medicină, m-a interesat istoria plaiului natal, personalitățile care au lăsat o urmă luminoasă în istoria națiunii române, mai ales momentele care sunt mai puțin cunoscute, despre care nu s-a vorbit. M-am documentat mai mult din arhive și din literatura de specialitate, dicționare, enciclopedii și, desigur, m-a îndrumat și intuiția mea, cine și ce valoare are.

Gheorghe Baciu

PREFAȚĂ

Dacă este adevărat că istoria a ținut întotdeauna seama exclusiv de creațiile spirituale, iar justificarea existenței istorice a unui neam a fost și rămâne în continuare de ordin spiritual¹, întreaga activitate didactică, științifică și managerială a distinsului profesor universitar la Catedra de medicină legală a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, doctor habilitat în științe medicale Gheorghe Baciu, Laureat al Premiului Național din 2017 în domeniul sănătății, constituie o probă elocventă a acestui fapt.

Nume cunoscut, recunoscut și prețuit în domeniul medicinei, profesorul universitar Gheorghe Baciu este pasionat inclusiv de personalitățile și istoria neamului nostru românesc. Astfel, alături de cele peste 600 de articole, 30 de manuale, monografii și invenții cu profil medical, temerarul savant de o vastă cultură și erudiție a oferit, de-a lungul timpului, inclusiv peste 40 de lucrări cu caracter istoric despre valorile noastre naționale². Una din cele mai recente – „Personalități de viță moldavă”³ – s-a bucurat de o largă apreciere a marelui public, oferind informații utile, inclusiv inedite, despre mințile luminate ale acestui neam. Scrisă cu talentul unui veritabil istoric și scriitor deopotrivă, sinteza enciclopedico-biografică a profesorului Gheorghe Baciu nu este, așa cum subliniază specialiștii în domeniu, o simplă narațiune, ci o lucrare trecută prin suflul autorului: „Elementul inovativ este că el

¹ Mircea Eliade, *Destinul culturii române*. În: *România: psihologie, identitate spirituală, destin*, Guvernul României, Departamentul Informațiilor Publice, București, 1995, p. 174.

² Gheorghe Baciu, *Biobibliografie*. Alcăt.: Elena Harconița, Valentina Enciu, Universitatea de Stat „Alec Russo”, Bălți, 2016, 371 p.

³ Gheorghe Baciu, *Personalități de viță moldavă*: 125 destine, Combinatul Poligrafic, Chișinău, 2017, 348 p.

vede profilul psihologic al personalității, îl încadrează foarte bine în fenomenul istoric și scoate în evidență particularitățile specifice ale acestei personalități și dacă ele au rezistat timpului” (dr. Ion Xenofontov).

Plin de idei și proiecte inovatoare, profesorul Gheorghe Baciu propune cititorilor un nou volum de Personalități notorii ale neamului nostru, selectând cu rigurozitate 140 de înaintași din spațiul istoric dintre Prut și Nistru. Volumul constă din trei capitole, acoperind o perioadă istorică începând din secolul al XVI-lea și ajungând până în zilele noastre.

Primul capitol al lucrării prezentate conține 11 microbiografii ale înaintașilor din secolele XVI-XVIII, debutând cu descrierea principalelor fapte ale fiului natural al lui Ștefan cel Mare, domnului Moldovei Petru Rareș (1527-1538; 1541-1546), continuând cu biografia Mitropolitului Moldovei, Varlam (1632-1653), ajungându-se până către primele decenii ale secolului al XIX-lea, cu descrierea vieții și activității scriitorului și poetului Costache Conachi (1778-1849). Derând cu personalități intrate demult și irevocabil în conștiința posterității – Grigore Ureche, Vasile Lupu sau Scarlat Sturdza – cititorului i se aduc în atenție persoane mai puțin mediatizate sau chiar ignorate până în prezent, însă cu un rol la fel de important în istoria neamului nostru – Ruxanda Lupu, Ana Bantâș-Cantemir, arhimandritul Spiridon Filipovici, Ruxanda Sturdza-Edling.

Într-o manieră identică este elaborat și cel de-al doilea capitol al lucrării, care conține 52 de biografii ale unor celebrități din secolul al XIX-lea. Îi regăsim aici pe Vasile Stroescu, Nicolae Alexandri, Toma Ciorbă, Mitropolitul Gurie, Ion Inculeț, Alexandru V. Boldur, dar și pe Eufrosinia Cuza, Mihail Cekir Cuș, Elena Lazo-Crușevan, Maria Pocomară, Elena Dron-Gonța, Olga Crușevan-Florescu, Elizabeta Văscăuțanu – personalități și biografii aduse la lumina zilei grație efortului harnicului și talentatului cercetător Gheorghe Baciu.

Anticipăm că dezbaterile cele mai emoționale și eventualele controverse se vor axa, cu certitudine, pe cei 77 oameni de vază ai secolului al XX-lea, selectați de autor pentru ilustrarea epocii contemporane. Și nu doar din cauza că multe din personalitățile incluse în repertoriul acestui capitol al treilea se află în plină activitate creatoare – Mihai Cimpoi, Mihai Munteanu, Ion Ababii, Ninela Caranfil, Gheorghe Ciocanu, Vasile Iovu, Anatol Petrencu, Petru Hadârcă ș.a. Dincolo de dificultățile majore ale definirii caracteristicilor dominante ale secolului al XX-lea și obiecțiile aduse din multe domenii și direcții în privința legitimității istoriei contemporane ca istorie a celor mai recente evenimente, cercetătorul respectivului segment istoric mai are de înfruntat și paradoxul contrastului dintre „istorie”, pe de o parte, care sugerează

o anumită distanță în timp, și „contemporan”, pe de altă parte, care subliniază, în schimb, simultaneitatea.

În altă ordine de idei, conform unor opinii curente, istoria se poate consemna doar dacă între istoric și subiectele tratate s-a interpus un interval de timp adecvat, suficient ca să garanteze stingerea controverselor și pasiunilor legate de un anumit eveniment sau personalitate și când au devenit pe deplin accesibile principalele izvoare arhivistice și documentare: altfel spus, atunci când s-a creat ceea ce am putea numi o „distanță de legitimitate”.⁴

Și totuși, pornind de la considerentul că reușita oricărui demers științific rezidă, în egală măsură, atât în caracterul inedit și original al mărturiilor documentare puse în circulație, cât și în intuiția și talentul cu care autorul reușește să identifice, să selecteze și să pună în valoare marile personalități ale neamului nostru care s-au manifestat din punct de vedere cultural, științific sau educațional, contribuind, astfel, la progresul valorilor naționale și celor universale, suntem în drept să sperăm că probabilitatea unor erori la întocmirea repertoriului fruntașilor noștri naționali ai epocii contemporane a fost redusă la nivelul minim posibil.

Cronometrând obiectiv și imparțial, cu o precizie proprie doar unui medic de profesie, faptele marilor noștri înaintași, profesorul Gheorghe Baciu oferă contemporanilor săi, dar și generațiilor în devenire o veritabilă enciclopedie a personalităților notorii ale neamului nostru, justificându-și, el însuși, locul binemeritat în galeria oamenilor iluștri prin modelul de slujire cu devotament societății și științei.

Nicolae Enciu,
doctor habilitat în istorie, director adjunct
pentru probleme de știință al Institutului de
Istorie al Academiei de Științe a Moldovei

⁴ Detalii la Vittorio Vidotto, *Ghid pentru studiul istoriei contemporane*. Traducere de Radu Gădeci, Editura BIC ALL, București, 2007, p. 10, 11-12.

CUPRINS

SUMMARY 3

PREFAȚĂ 4

I. CELEBRITĂȚILE SECOLELOR XVI-XVIII 7

1. Petru Rareș	1483-3.IX.1546	8
2. Varlaam	1585-18.VIII.1657	10
3. Grigore Ureche	1590-IV.1647	12
4. Vasile Lupu	1593-1664	14
5. Ruxanda Lupu	1633-1678	21
6. Ana Bantâș-Cantemir	1645-1677	23
7. Scarlat Sturdza	17.V.1732-3.IV.1816	24
8. Tadeu Hâjdeu	6.V.1769-12.X.1835	28
9. Costache Conachi	14.IX.1778-4.II.1849	29
10. Arhimandrit Spiridon Filipovici	16.I.1779-22.II.1846	30
11. Ruxanda Sturdza-Edling	12.X.1786-16.I.1844	32

II. ÎNĂINTAȘI NĂSCUȚI ÎN SECOLUL AL XIX-lea 34

12. Constantin Vârnav	1806-1877	36
13. Alexandru Hajdeu	30.X.1811-9.XI.1872	39
14. Ioan Donceev	1818-1.IV.1885	41
15. Ștefan Gonata	1.II.1838-18.IX.1896	43

16. Vasile Stroescu	11.XI.1845-14.IV.1926	44
17. Matei Donici	14.II.1847-26.IX.1921	45
18. Gavriil Musicescu	20.III.1847-21.XII.1903	46
19. Ciprian Porumbescu	14.X.1853-6.VI.1883	48
20. Leopold Siținski	25.III.1854-29.VI.1940	51
21. Eufrosinia Cuza	5.IV.1856-15.V.1910	52
22. Nicolae Alexandri (Leonard)	17.V.1859-17.II.1931	53
23. Vasile Lașcu	1.I.1861-1.VII.1932	55
24. Daria Harjevschi	23.II.1862-26.VI.1934	57
25. Toma Ciorbă	15.I.1864-30.XII.1936	58
26. Mihail Cecherul-Cuș	1864-24.I.1917	60
27. Natalia Dadiani	30.VIII.1865-18.X.1903	62
28. Nicolae Gumalic	13.IV.1867-6.XII.1959	63
29. Dionisie Erhan	2.XI.1868-20.IX.1943	65
30. Iustian Frațiman	1.VI.1870-23.IX.1927	66
31. Elena Lazo-Crușevan	10.I.1871-13.III.1933	68
32. Serghei Rahmaninov	1.IV.1873-28.III.1943	70
33. Alexei Șciusev	26.IX.1873-24.V.1949	71
34. Părintele Inochentie	24.II.1875-30.XII.1917	73
35. Mitropolitul Gurie	2.I.1877-14.XI.1943	76
36. Porfirie Fală	24.II.1877-1944	79
37. Theodor Porucic	1878-1954	80
38. Nicolae Secară	6.IV.1881-24.II.1942	81
39. Vladimir Cristi	4.VII.1882-1956	83

40. Vasile Țanțu	1883-30.I.1937	84
41. Alexei Bârlădeanu	6.III.1883-11.V.1960	87
42. Ion Inculeț	5.IV.1884-18.XI.1940	89
43. Lidia Lipkovski	10.V.1884-22.II.1959	91
44. Maria Pocoară	1.IX.1884-7.IV.1933	92
45. Vasile Gafencu	1.II.1886-2.II.1942	93
46. Alexandru Boldur	9.III.1886-18.X.1982	95
47. Ștefan Holban	1.VIII.1886-27.VIII.1961	97
48. Anastasia Dicescu	27.II.1887-1945	99
49. Ion Buzdugan	9.III.1887-21.I.1967	101
50. Eugen Bădărău	17.X.1887-11.III.1975	102
51. Dumitru Iov	22.III.1888-22.VIII.1959	103
52. Mihail Bârcă	5.XI.1888-1.X.1975	106
53. Dimitrie Bogos	14.VI.1889-14.V.1946	107
54. Grigore Turcuman	20.VIII.1890-28.V.1942	108
55. Anton Crihan	10.VII.1893-9.I.1993	109
56. Constantin Leancă	2.X.1893-18.IV.1942	110
57. Gheorghe Năstase	3.II.1896-28.XII.1985	111
58. Olga Plămădeală	12.V.1896-10.III.1990	114
59. Olga Crușevan-Florescu	5.VI.1896-1975	116
60. Elena Dron-Gonța	1897-1989	117
61. Victor Siminel	27.VI.1897-1.XII.1981	118
62. Alexandra Scotigor-Remencu	20.VIII.1897-19.V.1959	121
63. Elizabeta Văscăuțeanu	1.XI.1897-24.VI.1989	125

III. OAMENII DE VAZĂ AI SECOLULUI XX –

ÎNCEPUTUL SECOLULUI XXI 127

64. Liuba Dimitriu	1.I.1901-22.III.1930	132
65. Olga Vrabie-Năstase	11.XI.1902-14.VIII.1928	134
66. Elizabeta Eliade	10.IX.1905-1961	136
67. Grigore Benetato	18.XI.1905-9.VI.1972	139
68. Eugen Macovschi	4.II.1906-3.IV.1985	140
69. Petre Ștefănuță	14.IX.1906-12.VII.1942	141
70. Dumitru Mangeron	15.X.1906-26.II.1991	143
71. Maria Cebotari	10.II.1910-9.VI.1949	144
72. Nicanor Rusu	22.VII.1910-1990	146
73. Cleopatra Vnorovschi	1.XI.1911-26.I.2005	148
74. Nicolai Costenco	21.XII.1913-29.VII.1993	150
75. Nicolae Botnariuc	15.III.1915-1.III.2011	151
76. Eugeniu Russev	24.XII.1915-17.V.1982	153
77. Eugeniu Ureche	20.III.1917-27.I.2005	155
78. Gleb Drăgan	19.VII.1920-24.X.2014	157
79. Nicolae Lupan	16.III.1921-23.I.2017	158
80. Vasile Levîțchi	15.XI.1921-21.X.1997	160
81. Nicolae Filip	3.III.1926-5.V.2009	162
82. Boris Cobasnian	9.III.1926-9.VIII.2011	163
83. Eleonora Romanescu	26.IV.1926	164
84. Leonid Culiuc	19.VII.1926-5.IX.2016	167

85. Ion Ganea	22.VII.1926-4.IV.1993	169
86. Valentina Halitov	1.X.1926-9.VII.2012	170
87. Veronica Garștea	9.III.1927-16.VII.2012	171
88. Radion Cucereanu	23.VIII.1927-02.II.2018	172
89. Pavel Bâcă	7.X.1927-13.VI.2014	175
90. Boris Melnic	11.II.1928-27.IV.2012	178
91. Vladimir Beșleagă	25.VII.1931	180
92. Dumitru Frunză	8.XI.1931-14.V.2014	182
93. Timofei Moșneaga	6.III.1932-1.VI.2014	184
94. Spiridon Vangheli	14.VI.1932	186
95. Alexandru Moșanu	19.VII.1932-7.XII.2017	189
96. Aurel Marinciuc	10.VIII.1932	192
97. Tudor Țopa	13.X.1932	194
98. Vasile Melnic	15.IX.1934-28.XI.2004	196
99. Sergiu Chircă	10.X.1934	198
100. Alexei Marco	17.III.1935-1.VI.1993	199
101. Maria Bieșu	3.VIII.1935-16.V.2012	202
102. Elena Toma	14.IX.1935	203
103. Ion Buga	16.XII.1935	206
104. Mihai Volontir	9.III.1936-15.IX.2015	209
105. Demir Dragnev	21.VII.1936	211
106. Dumitru Matcovschi	20.X.1939-26.VI.2013	213
107. Claudia Balaban	13.IV.1941	216
108. Constantin Gaindric	11.IX.1941	218

133. Elena Harconiță	15.III.1955	275
134. Ion Tighineanu	22.III.1955	277
135. Pavel Topală	15.VII.1958	280
136. Ioan Găină	30.X.1962	284
137. Petru Hadârcă	8.V.1963	284
138. Tudor Casapu	18.IX.1963	286
139. Nicolae Juravschi	8.VIII.1964	288
140. Gutiera Prodan	12.XI.1965	290

POSTFAȚĂ

INFORMAȚII DESPRE AUTOR

CUPRINS

	294
	297
	298

NICOLAE FILIP

(3.III. 1926-15. V.2009)

Fizician, cadru didactic, doctor habilitat în științe fizico-matematice (1979), profesor universitar (1980), rector al Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți (1986-2007), membru de onoare al AȘM.

S-a născut în satul Sofia, județul Bălți, într-o familie de țărani cu mulți copii. În 1939 absolveste 7 clase, dar a fost impus de situație să repete clasa a 7-a după ocuparea din 1940 a Basarabiei. În perioada 1941-1944 a învățat la Școala de cântăreți din Bălți. Spre sfârșitul războiului (1944) a fost înrolat în armata sovietică. Fiind demobilizat înainte de termen (1946), și-a continuat studiile la Școala nr.1 din Bălți, iar după absolvirea ei (1948) a fost înmatriculat la Facultatea de Fizică și Matematică a Universității de Stat din Chișinău. În 1952 își începe activitatea pedagogică la Institutul Învățătoresc din or. Soroca, iar peste un an se transferă la institutul similar din orașul Bălți. Mai bine de 55 de ani a activat cu dăruire pe tărâmul pedagogic, parcurgând toate etapele de avansare în plan profesional.

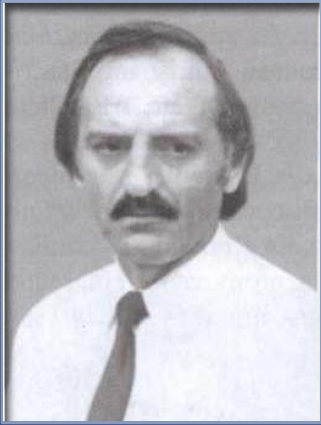
După multă muncă individuală, studiile de doctorat la Facultatea de Fizică a Universității de Stat „M.V. Lomonosov” din Moscova, numeroase cursuri tematice în centrele universitare din Moscova și din alte orașe din Europa, N. Filip susține teza de doctor (1962), mai apoi și de doctor habilitat (1979). Mai bine de o jumătate de secol deține funcția de șef de catedră și de prorector pentru știință (1964-1986), ulterior și pe cea de rector al Universității de Stat „Alec Russo”.

În calitate de cercetător a dezvoltat o direcție științifică în domeniul radiofizicii, efectuând investigații privind dispersia radioundelor de către ionosfera anizotropă, dispersia orientată a radioundelor ultrascurte de către ionosferă la latitudini medii, evoluția neomogenităților plasmei ionosferice a Terrei, metode contemporane de cercetare în ionosferă ș.a. Rezultatele cercetărilor științifice au fost publicate în cca 200 de lucrări, inclusiv în 5 monografii și un curs universitar de lecții „Radioelectronica” în 5 volume. Profesorul Nicolae Filip a fost conducătorul științific a trei teze de doctor și a două teze de doctor habilitat în științe fizico-matematice.

Pedagog de vocație, savant talentat, îndrumător cu har de la Dumnezeu, coleg devotat și Om de excepție - toate aceste trăsături l-au caracterizat în permanență pe Nicolae Filip, așezându-l în rândul celor mai remarcabile personalități ale neamului. A fost decorat cu numeroase distincții de stat și ale altor țări. N. Filip a fost cetățean de onoare al mun. Bălți (2001), Eminent al învățământului Public din Ucraina, Doctor Honoris Causa al Universității Tehnice „Gh. Asachi” din Iași, Om Emerit, Laureat al Premiului de Stat; a fost decorat cu Ordinul „Gloria Muncii” și „Ordinul Republicii”, cu Medalia de Aur a Salonului Internațional de Inventică și Tehnică (Iași), cu medalia și diploma „Personalitate de excepție a secolului XX”; a obținut multe titluri onorifice.

Nicolae Filip este caracterizat foarte frumos de unul dintre cei mai apropiați colegi - vestitul profesor universitar bălțean Valeriu Cabac: „Omul Nicolae Filip a fost și rămâne în memorie ca o fire onestă, cumpătată, cu o capacitate de muncă uluitoare. Cu anii, nu și-a pierdut simțul noului, fiind receptiv la toate inovațiile. În permanență le insufla celor care îl înconjurau ideile sale progresiste, pentru a le realiza și a le monitoriza. Savantul Nicolae Filip a îmbinat reușit în sânge calitățile de experimentator și teoretician. Cercetările inițiate de Domnia Sa s-au soldat cu crearea unor modele teoretice noi, care, la rândul lor, au impus realizarea altor noi experimente...”

Drept semn de înaltă apreciere a bălțenilor este instalarea, în anul 2010, a plăcii comemorative pe casa din strada Independenței nr. 12, unde a locuit Nicolae Filip - Educatorul, Omul, Pedagogul, Savantul și renumitul Cetățean de Onoare al municipiului Bălți.

IULIUS POPA

Lingvist, filosof, cadru didactic, publicist, bibliograf, eminescolog, colecționar de rarități, destoinic promotor al culturii naționale din Republica Moldova.

S-a născut la 30 aprilie 1950, în satul Butești, raionul Glodeni, într-o familie de pedagogi. Prieten de suflet, cu care se mândrește, i-a fost dintotdeauna Constantin Donici, urmaș al fabulistului Alexandru Donici și verișor cu Serghei Lazo. Este o fire pasionată, sensibilă, receptivă, onestă, dinamică și înzestrată cu gust estetic.

În anii 1967-1971, Iulius Popa și-a făcut studiile la Facultatea de Limbi Străine, specialitatea limba franceză a Institutului Pedagogic de Stat „Alec Russo” din Bălți. Într-un dialog cu Valentin Jitaru, profesor de limba franceză la universitatea bălțeană, Dumnealui mărturisea: „La această universitate am învățat să fiu pedagog și să devin jurnalist. Aici am descoperit, în paginile de istorie a civilizației, o Franță preafrumoasă, care m-a susținut în drumul lung de căutare a monedelor, medaliei și cărților pline de înțelepciune, convingându-mă că poporul nostru merită un destin mai bun. Odată cu universitatea, am senzația că am absolvit încă două facultăți: cea de colecționar numismat, culminând cu specializarea în medalistică eminesciană, și cea de bibliofil. Trăiesc concomitent în două lumi paralele: una e cea reală, și alta - în paginile cărților vechi și pe imaginile artistice ale medaliei. Diferența dintre aceste lumi e năucitoare: prima m-a dezamăgit definitiv, a doua îmi sugerează că în altă parte va fi mai bine. Nu știu care o fi adevărul curat; eu, cel puțin, încerc să mă înghesui printre cuvintele mute ale cărților, savurând o meditație cu mesaje tainice și fără de răgaz”.²⁸¹

Totuși, în sufletul său, Iulius Popa rămâne un mare pedagog. Mulți ani a activat în calitate de profesor de limba franceză la Facultatea de Limbi Străine și la Facultatea de Pedagogie și Metodica învățământului Primar, a contribuit la pregătirea multor generații de specialiști în domeniu la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți.

Grație demersurilor și insistenței lui Iulius Popa, pentru prima dată în URSS, în anul 1989, a fost emisă rubla sovietică, având pe revers chipul poetului nostru național Mihai Eminescu. Apoi au urmat medalii ce ne indică itinerarele eminesciene în Cernăuți, Odessa, Viena, Berlin și alte orașe.

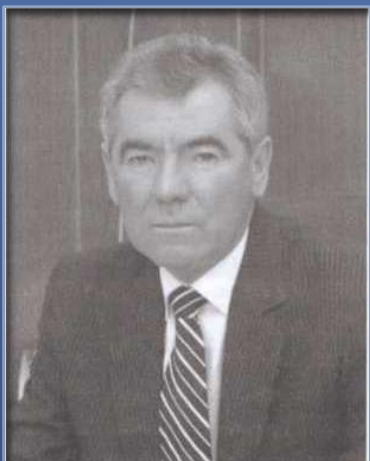
Colecționarul Iulius Popa, de la un timp susține că a ajuns vârful piramidei și nu mai aspiră spre sporirea colecției. În schimb, a trecut intens la colecționarea cărților poștale, timbrelor, calendarelor, tablourilor, fotografiilor, statuetele, orologiilor, diverselor piese etnografice și rarități bibliofile care constituie o bibliotecă de circa 7000 de titluri.

Se spune că printre formele de viață care îl caracterizează pe Iulius Popa ca om de știință și de cultură întâietatea îi revine *Biblioteca personale*. În ea vom găsi informații despre cea mai veche carte din secolul XVI (1592) despre o lucrare a lui Aristotel în limbile latină și greacă. Ține la cele două volume ale Mitropolitului Dosoftei al Moldovei *Viața și petrecerea sfinților* (Iași 1682); *Biblia de la Blaj* din anul 1795, *Noul Testament al Domnului și Mântuitorului Nostru Isus Hristos* (1858) etc.

Cu gust și deosebit rafinament Iulius Popa alcătuiește titlul, schița, desig- nul expozițiilor, fără voie te invită să pășești pragul bibliotecii în timpul expozițiilor. Doamna Elena Harconiță mai evidențiază faptul cu ce durere în suflet vorbește Iulius Popa despre criza cititului...!

Academicianul Silviu Berejan s-a exprimat astfel despre Iulius Popa: „El s-a manifestat din capul locului ca un ucenic independent, cu viziuni proprii, ca unul ce vroia ceva mai mult decât simpla specializare îngustă într-o ramură anumită a științei despre limbă. El citea din proprie inițiativă mai mult decât îi propuneam eu în calitate de mentor - ulterior s-a dovedit a fi, de fapt, un mare iubitor de carte, un om al cărții în general, ba chiar un colecționar pasionat de carte veche (dar și nouă), de carte de valoare, adunându-și prin eforturi susținute o bibliotecă unică în felul său nu numai în orașul Bălți, ci și în țară, probabil. A colindat ani de-a rândul republica, achiziționând zeci și sute de ediții rare de la învățători și profesori veterani, de la preoți și intelectuali de pe vremuri...”

Pe parcursul anilor Iulius Popa a publicat 15 cărți valoroase, peste 600 de articole în probleme de limbă, istorie, cultură, politică. Este membru al Uniunii Jurnaliștilor din Moldova, corespondent al săptămânalului „Literatura și arta”. Activitatea sa rodnică s-a încununat cu medalia „Mihai Eminescu” a Republicii Moldova și două medalii „150 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu” ale României.

GHEORGHE POPA

Filolog, cadru didactic, doctor habilitat în științe (2007), profesor universitar (2001), rector al Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți (2010-2015).

Viitorul savant, educator și manager s-a născut la 30 noiembrie 1952 în familia lui Dumitru și a Verei Popa din comuna Butești, raionul Glodeni, de pe malul Prutului, unde locuiau răzeși, cu frumoase și neștirbite tradiții. Acolo a copilărit, a învățat 8 clase și a deprins toate formele de muncă a țăranilor. În satul Cobani, vecin cu Budeștii, absolvă școala medie și numai unica notă de „4” la algebră nu i-a permis să obțină medalie de aur.

Capacitățile moștenite de la părinții s-au manifestat cu prisosință și s-au dezvoltat în timpul studiilor la Facultatea de Filologie a Institutului Pedagogic din Bălți. Fiind un student eminent, a obținut bursă de merit „A. Pușkin” (în anul II) și „V.I. Lenin” (în anul IV), precum și multe diplome și mențiuni universitare, interuniversitare și ministeriale. În calitate de lider al tineretului studios, Gh. Popa adesea era inclus în componența delegațiilor și comisiilor universitare, concomitent făcea cercetări științifice sub îndrumarea dascălilor.

În 1974, Gh. Popa absolvă cu mențiune facultatea și se încadrează în activitatea pedagogică în calitate de asistent la Catedra de limbă și literatură la Alma Mater. Peste doi ani își continuă studiile prin doctorat la Institutul de Limbă și Literatură al Academiei de Științe a RSSM, conducător științific fiindu-i academicianul Silviu Berejan. În 1981 susține teza de doctor în științe filologice.

În perioada 1981-1984, Gh. Popa a exercitat funcția de decan al Facultății de Filologie, iar din 2000 și până în 2010 a fost șef al Catedrei de limba română, dând dovadă de calități manageriale deosebite. În anul 1983 i se conferă titlul de conferențiar. În afară de lucrul didactico-pedagogic, îndeplinea și activități obștești: președinte al comisiei de concurs, membru al senatului universitar, redactor asociat la mai multe reviste și culegeri științifice, membru al Adunării Secției de Științe Umanistice și Arte a AȘM ș.a.

Colegii de la catedră, facultate și discipolii vorbesc foarte frumos despre Gh. Popa ca despre un om integru și bun manager. În preajma lui permanent sunt cei care doresc să afle adevărul despre evenimente sau situații neordinare. În familie, de asemenea, este prețuit de către soția Lucia, fiicele Doina și Corina. Ceva mai târziu va auzi cuvinte de prețuire din partea ginerilor Ruslan și Mihai, nepoții Răzvan, Cristi și Lucian.

La 3 noiembrie 2010, profesorul universitar Gheorghe Popa devine al optulea rector al Universității bălțene, fiind primul ales pe cale democratică la ședința Senatului. Acest eveniment constituia, la acel timp, o veritabilă istorie a spiritului românesc într-un Bălți rusticat pe parcursul anilor de către regimurile străine băștinașilor și năzuințelor poporului.

Despre rectorul Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți foarte frumos își amintește Eliza Botezatu, profesor universitar, care menționa: „A-ți aprecia discipolii înseamnă a-i ține minte. Gheorghe Popa a fost un student inteligent și harnic, bun de glume, dar și cu simțul responsabilității și al demnității. Este în el o îmbinare fericită de fire mucalită și de greutate, de atitudine serioasă față de oameni și de viață. Nu mă deranjează că s-a făcut lingvist, și nu literat: un lingvist cu sensibilitate și gândire de literat mi se pare a fi un specialist mai complet, mai armonios, cu potențial și forță lăuntrică...”²⁸⁹

Nicolae Leahu scrie: „...Ca și orice om adevărat, refuzând tonalitatea monocordă și temperamentul liniar, Gheorghe Popa este o personalitate ce nu poate fi surprinsă și fixată într-o formulă schematică. Mediul universitar bălțean are, însă, în persoana Dumitale unul dintre pilonii săi de rezistență. Pentru azi, pentru mâine, pentru atât timp cât discursul său intelectual va rămâne înscris în conștiința învățăceilor Domniei Sale”²⁹⁰

În pofida multor obligațiuni de bază, Gh. Popa găsea timp pentru a exercita prin cumul funcția de cercetător științific superior la Universitatea de Stat „Alec Russo” (1994-1996), iar mai târziu la Institutul de Lingvistică al AȘM (1995-2000). Domeniile cercetărilor științifice erau axate pe cele mai prioritare probleme: lingvistica generală și comparată, lexicologia, lexicografia, semantica și gramatica. Pe parcursul anilor a publicat peste 200 de lucrări științifico-didactice, inclusiv dicționare, monografii, un manual. În cadrul Academiei de Științe a participat la elaborarea „Dicționarului derivativ al limbii române”, precum și la pregătirea altor lucrări de valoare. Rezultatele cercetărilor științifice au fost prezentate la numeroase foruri științifice naționale și internaționale. A pregătit 7 doctoranzi și 20 de masteranzi.

ION GAGIM

Cadru didactic, muzicolog cu potențial științific psiho-educational și filosofic, doctor habilitat în științe pedagogice (2004), profesor universitar (2008), academician-coordonator al Filialei Bălți a Academiei de Științe a Moldovei (2010), membru-corespondent al Academiei Internaționale de Studii Pedagogice (Moscova), rector al Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți (2016). Membru al Uniunii Scriitorilor, al Uniunii Muzicienilor și al Uniunii Compozitorilor din Republica Moldova.

S-a născut la 31 mai 1954, în familia lui Tudor Gagim și a Alexandrei Cocârță, din satul Onișcani, raionul Călărași. În copilărie a primit o educație aleasă, în spiritul respectului față de valorile general-umane, al dragostei pentru muncă și cunoaștere largă a lumii înconjurătoare. Atât în familie, cât și în localitatea de baștină muzica se afla în „capul mesei”. Observând că este atașat de muzica populară de copil, tata l-a dus la directorul Casei de Cultură din satul natal, unde avea să studieze acordeonul, ceea ce i-a și determinat preocupările ulterioare.

După ce absolvește școala de 8 ani din satul natal, adolescentul Ion Gagim se înscrie la Școala Pedagogică, Secția educație muzicală din Călărași, unde a însușit tainele tehnicii interpretative la diferite instrumente muzicale, preferând acordeonul. Fiind un tânăr studios, și-a pus scopul să-și continue studiile în domeniu. Aflând că la Institutul Pedagogic din Bălți începând cu anul 1975 se deschide o nouă facultate - cea de Pedagogie Muzicală, a depus documentele și, susținând examenele de admitere cu brio, devine student. A fost numit șef al grupului de studenți la noua specialitate îndrăgită.

La anul trei de studii la facultate, eminentul student se include în procesul de cercetare, treptat îndrăgește activitatea științifică, elaborând primele analize teoretice din domeniul muzical. Pregătirea temeinică în cadrul universității i-a permis să ocupe funcția de cadru didactic. Astfel, în anul 1980 finalizează studiile la facultate și este numit lector la Catedra de pregătire metodică și instrumentală a profesorilor de muzică, concomitent fiind prodecan (1980-1988), apoi decan (1988-2000) al Facultății de Pedagogie Muzicală a Institutului Pedagogic „Alec Russo” din Bălți.

În următoarea perioadă de activitate îmbină armonios procesul didactico-metodic și organizatoric cu cel de cercetare. Continuă studiile prin doctorat sub conducerea profesorului Olga Aprexin la Facultatea de Pedagogie Muzicală a Universității Pedagogice din Moscova, unde susține teza de doctor în științe pedagogice (1984). Mai mulți ani la rând, Ion Gagim îndeplinește funcția de secretar științific al Senatului universitar (2000-2005), apoi și pe cea de prorector pentru activitatea științifică și relații internaționale (2005-2010). În anii 2011-2015 Ion Gagim a deținut funcția de decan al Facultății de Științe ale Educației, Psihologie și Arte, iar în 2016 este ales rector al Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți.

Printre activități adiacente vom menționa exercitarea funcțiilor de: președinte și membru al Consiliilor științifice specializate în mai multe instituții universitare și de cercetare, președinte, membru al Seminarilor științifice de profil, referent oficial la un șir de teze de doctorat la domeniile: științe ale educației și studiul artelor, culturologie; redactor-șef al revistei „Artă și educație artistică”; membru al Colegiului științific redacțional al revistei „Review of artistic education”, editată la Iași (din 2011).

Performanțele academice și profesionale ale profesorului Ion Gagim: colaborator și reprezentant al Europei de Est al Institutului „Musicosophia”, Germania; membru al Comitetului Științific al Societății Internaționale „Le Colege Doctoral Regional d'Europe centrale et orientale en Sciences Humaines” (CODFREURCOR) - reseau académique de l'AUF; membru al colegiilor de redacție ale revistelor științifice; conducător științific al Filialei Catedrei UNESCO Музыкальное искусство и образование din cadrul Universității Pedagogice de Stat din Moscova (în incinta Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți); membru al comisiilor de specialitate (Iași), membru permanent al juriului la festivaluri internaționale (Sankt Petersburg, Moscova, Kiev) ș.a.

Activitatea multilaterală a profesorului universitar Ion Gagim a fost înalt apreciată la nivel internațional: Diploma of excellence și Premiul F.I.R. „Pentru întreaga activitate în slujba muzicii”, în cadrul EUROINVENT 2014; Diploma of excellence și Premiul F.I.R. „Pentru volumele *Muzica, Experiențe metafizice, Gheorghe Mustea și lumea muzicii sale*” în cadrul EUROINVENT 2014; Medalia EUROINVENT European Exhibition of Creativity and Innovation, Iași, România; medalia Universității de Arte „George Enescu” din Iași „Pentru promovarea, afirmarea și susținerea artei, culturii și educației artistice” (2015); Medalia de Aur (European Exhibition of Creativity and Innovation EUROINVENT-2014) pentru volumele *Muzica, Experiențe metafizice, Gheorghe Mustea și lumea muzicii sale*, Iași; Premiul Institutului Cultural Român pentru monografia „Fenomenu muzical Gheorghe Mustea” (2016).

La nivel național, Ion Gagim a fost distins cu: titlul onorific Maestru în Artă; medalia „Dimitrie Cantemir” a Academiei de Științe a Moldovei; medalia „60 de ani ai Academiei de Științe a Moldovei”; medalia „70 de ani ai Academiei de Științe a Moldovei”; Diploma de Onoare a Guvernului Republicii Moldova; Diploma de Excelență a Academiei de Științe a Moldovei; Diploma Meritul Academic al Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare.

Conferențiară universitară Margareta Tetelea menționează: „Printre pedagogii muzicieni, Ion Gagim este cunoscut ca integrator al științei, culturii, pedagogiei, spiritualității, fiind întemeietorul și fondatorul unei baze teoretice psihopedagogice și muzicale în domeniul educației contemporane... Originalitatea viziunii lui Ion Gagim asupra sunetului muzical trebuie căutată dincolo de răsunetul multiplexelor sale preocupări...”²⁹⁹

Cercetătoarea Maria Șlehtițchi îl caracteriza pe profesorul Ion Gagim astfel: „Este un om împătimit de muzică; cărțile Dănsului sunt mărturia grăitoare a acestei patimi care este adevărata vocație a lui. Dumnealui reușește să se apropie de interiorul său cumulând mai multe mijloace de deplasare cu studiile în domeniul muzicologiei, al filosofiei și, nu în ultimul rând, al religiilor. Preocupările lui prezintă interes și stârnesc curiozitatea”.

BORIS BOINCEAN

Specialist în domeniul disciplinelor agricole, cadru didactic, doctor habilitat în științe (1998), profesor universitar (2009), membru titular al Academiei Internaționale de Ecologie și Securitate Vitală, Sankt Petersburg (1998).

S-a născut la 23 noiembrie 1954 în satul Vancicăuți, raionul Noua Suliță, regiunea Cernăuți în familia lui Pavel Boincean, muncitor la calea ferată. Mama lui a fost pedagog. De la părinți a înșușit din copilărie atitudinea sinceră și binevoitoare față de oameni. Anume în satul natal din *dulcea Bucovină* a deprins pasiunea față de îndeletnicirea agrară. Aici își face studiile începătoare, după care învață la Colegiul Agricol din satul Țaul, Dondușeni (1969-1973). Ulterior își continuă studiile la Academia Agricolă „K.A. Timireazev” din Moscova (1973-1978). În timpul anilor de studenție Boris Boincean a demonstrat un deosebit interes față de aspectele privind menținerea fertilității și sănătății solului, inclusiv posibilitățile de administrare a substanțelor organice.

După ce absolveste, cu mențiune Academia Agricolă din Moscova, B. Boincean continuă studiile de doctorat (1979-1982), susținând teza de doctor în științe agricole (1982). Revine la baștină și începe să activeze (1983) în calitate de colaborator științific la Institutul de Cercetări Științifice pentru Culturile de Câmp „Selecția” din Bălți. În scurt timp devine secretar științific (1985-1990), apoi (din 1990) conduce Secția sisteme agricole a acestei instituții. În anii 1993-1998 exercită funcția de director-adjunct în problemele științei al ICȘCC „Selecția”. În anii 1999-2009 este director general al acestei instituții.

Direcția principală a cercetărilor dlui Boris Boincean o constituie studierea și perfecționarea continuă a conceptului de agricultură ecologică. În 1998 susține teza de doctor habilitat în științe agricole și tot în acel an este ales membru titular al Academiei Internaționale de Ecologie și Securitate Vitală din Sankt Petersburg (Federația Rusă). Din anul 2004, profesorul Boris Boincean este ales în funcția de șef al Catedrei de tehnologie agricolă a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți. În 2009 obține titlul de profesor-cercetător în agricultură, manifestând un interes deosebit față de gospodăriile fermierilor, sistemele de lucrare și fertilizare în asolament.³⁰¹

În anul 2005 Boris Boincean devine membru al Comitetului Național privind Agricultura Ecologică, fiind responsabil de programul de cercetare în acest domeniu. În 2007 a audiat un curs de lecții sub genericul: „Agricultura ecologică - principii și practici” organizat de Ministerul Afacerilor Externe și Agriculturii din Israel. Cooperează intens cu savanții în domeniu din mai multe țări ale lumii, inclusiv Ucraina, România, Italia, Franța, Germania, Japonia, SUA ș.a. În anii 1993-1998 a fost membru al Consiliului de Directori ai Asociației Mondiale a Agriculturii Durabile.

În anii '90 s-a aflat la stagii la Școala Superioară de Management în Agricultură de pe lângă Academia Agricolă „K.A. Timireazev” din Moscova; în 1995-1996 a făcut un stagiu de patru luni pe probleme de agricultură ecologică în SUA. În 2001, efectuează un stagiu de cercetare la Stațiunea Experimentală *Rothamsted* din Marea Britanie.

Boris Boincean a participat activ la elaborarea altor proiecte de cercetare internațională, printre care: proiectul moldo-american privind tehnologiile avansate în agricultură și protecția mediului înconjurător (1996-1997); proiectul internațional Alter-Energy în colaborare cu Universitatea Udine din Italia și Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară „Ion Ionescu” de la Bârlad, România.

Este laureat al Premiului Academiei de Științe din Moldova pentru cea mai valoroasă lucrare științifică (2004); a fost decorat cu medalia „140 de ani ai Universității Agrare de Stat K.A. Timireazev” din Moscova (2005). În 2007 a obținut Medalia de Argint a Agenției de Stat pentru Proprietate Intelectuală a Republicii Moldova. Rezultatele cercetărilor sale Boris Boincean în repetate rânduri le-a prezentat și la alte foruri științifice, iar abordările teoretice și recomandările metodice au fost publicate în cele peste 200 de lucrări științifice, inclusiv în numeroase monografii prețioase pentru știința agrară.

Boris Boincean este unul dintre pionierii agriculturii ecologice din Republica Moldova, el promovează insistent ideea agriculturii durabile începând cu anii '80. Reușește să îmbine cercetările științifice cu activitatea didactică la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți.

ELENA
HARCONIȚA

Bibliotecară, publicistă, traducătoare, manager iscusit, profesionist de excepție, dotată cu cunoștințe multilaterale, directoare a Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo” (din 2001).

S-a născut la 15 martie 1955 în orașul Bălți. Învăță la Școala Feroviară din cartierul Slobozia. A terminat Facultatea de Biblioteconomie și Bibliografie a Universității de Stat din Chișinău, apoi a parcurs toate treptele funcționale de serviciu (bibliotecar, apoi 17 ani în funcția de șefa a secției metodice, director-adjunct timp de 8 ani) și a acumulat o practică bogată, lucrând alături de directoarea Faina Tlehuci. Chiar de la începutul directoratului E. Harconița și-a trasat două obiective strategice: să mențină faima bibliotecii la nivelul predecesoarei sale și să dirijeze activitatea spre noi realizări. Și a reușit. Ba mai mult, fiind în fruntea unui colectiv destul de mare, ea rămâne binevoitoare, receptivă și cu o principialitate sănătoasă, ceea ce favorizează conlucrările de serviciu. A reușit să mențină faima bună a bibliotecii.

Fiind profesionistă cu spirit contemporan, Elena Harconița era în permanentă căutare a noilor metode de păstrare și conservare a colecțiilor, considerând că misiunea esențială a unei biblioteci constă în accesibilitatea procesului de organizare a conservării documentelor și tezaurului bibliotecii, pentru a le lăsa în starea cea mai bună viitoarelor generații. Cu câtă grijă atenționa tinerii angajați că tratamentele de conservare reprezintă un ansamblu de măsuri profilactice de păstrare a materialului de bibliotecă în stare bună și de prelungire a vieții fiecărui document, de protejare de deteriorări mecanice.

Grație capacităților sale profesionale, dna E. Harconița s-a încadrat și în lucrul pedagogic cu studenții. Este lector superior la Catedra literatura română și universală. A semnat circa 200 de articole științifice. Autor, redactor responsabil, coordonator, prefațator a peste 30 de publicații (monografii, bibliografii, cataloage, dicționare, anuare, ghiduri etc.).

Competența profesională îi permite să promoveze buna activitate a întregului colectiv, având următoarea misiune: „Satisfacerea necesităților de pregătire profesională, cercetare științifică, educație culturală a membrilor comunității universitare și școlare prin dezvoltarea și valorificarea bazei documentare și de informații relevante, facilitarea accesului rapid la diverse surse de informare (proprie și externe), dezvoltarea serviciilor prin utilizarea tehnologiilor moderne și formarea culturii informaționale a utilizatorilor”.

Biblioteca oferă acces la o colecție cu caracter enciclopedic în 42 de limbi și la o bogată infrastructură informațională. În cele 14 subdiviziuni (centre) ale ei (Mediateca, Serviciul de referințe, Punctul de Informare a Consiliului Europei ș.a.) activează cu dăruire circa 80 de colaboratori, devotați instituției. În ultimii ani, alături de dna E. Harconița, câteva generații de bibliotecari fac față universității bălțene, printre care: Lina Mihăluță, Valentina Topală, Elena Stratan, Elena Scurtu, Silvia Cioban, Anișoara Naghrneac, Lucia Zadiraico, Igor Afatin, Elena Cristian, Ludmila Railean, Maria Fotescu ș.a.

În structura bibliotecii bălțene sunt integrate: Centrul de Documentare al Organizației Națiunilor Unite (din 2001), Filiala Institutului „Goethe” din București (2003); Punctul de Informare al Biroului Consiliului Europei (2007). De o valoare incontestabilă sunt *Fondul Depozitului Legal Național, Fondul Wilhelmi, Fondul AGEPI, Fondul Pro Basarabia și Bucovina, Filiala „C. Negri” din Galați, Fondul Revistelor Științifice ale Proiectului JDP - New York, Fondul Universității Fresno din Carolina de Nord ș.a.*, care adaugă o importanță plusvaloare ofertei informaționale.

Meritele dnei E. Harconița au fost apreciate cu distincții guvernamentale: titlul onorific „Om Emerit” (2010), medalia „Mihai Eminescu” (2005); Diploma Guvernului de gradul I (2008); Diploma Ministerului Educației și Tineretului (2005, 2006); Diploma ABRM, Medalia comemorativă „Alec Russo” (2005); Premiul I la Concursul AGEPI „Biblioteca - partener în promovarea proprietății intelectuale” (2006); Omul Lunii pe site-ul Bibliotecii Naționale (2010); deținătoare a premiilor și diplomelor în cadrul concursurilor naționale: Cel mai bun bibliotecar al anului (1993, 1999); Cea mai bună lucrare în domeniul biblioteconomiei și științei informării (2005- 2010); premiul Gazetei Bibliotecarului (2005, 2007); Diploma de excelență a Universității, Diploma din partea Primăriei mun. Bălți. Pe bună dreptate doamna director E. Harconița este un profesionist de marcă, fără a dispune de grade științifice, pe care, cu siguranță, le-ar merita.

PAVEL TOPALĂ

Inginer-tehnolog, cadru didactic, doctor habilitat în științe tehnice (2005), profesor universitar (2009), membru al Asambleei Academiei de Științe a Moldovei, membru al Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare.

S-a născut la 15 iulie 1958 într-o familie de agricultori din satul Abaclia, raionul Basarabeasca. Învăță la școala de 8 ani, apoi la școala medie din satul natal, pe care o absolvеște cu rezultate excepționale în anul 1975. Se înscrie la Facultatea de Discipline Tehnice Generale a Universității de Stat „Alecru Russo” din Bălți, pe care o absolvеște, cu mențiune, în anul 1980. Timp de două luni activează în calitate de profesor de fizică în școala medie din satul Ilenuță, raionul Fălești, apoi urmează (1980-1982) serviciul militar.

După demobilizarea din armata sovietică își începe activitatea didactică

în calitate de asistent la Catedra discipline tehnice generale la Institutul Pedagogic de Stat „Alecru Russo” din Bălți, unde trece toate treptele ierarhice respective. În anii 1983-1985 își continuă activitatea la Catedra metoda predării muncii, după care este doctorand (1985-1988) la Institutul de Fizică Aplicată al AȘM, lucrând la aceeași catedră (1988-1994).

În anul 1994, prin concurs, Pavel Topală se transferă în calitate de lector superior la Catedra tehnologiei de instruire și producere, ca ulterior (2003-2009) să dețină funcția de șef al Catedrei de tehnică și tehnologie. În anul 2010 este numit în funcția de director al Centrului Universitar „Nanotehnologiei de rezonanță”, concomitent (2010-2013) fiind decan al Facultății de Științe Reale, iar din 2013 este decan al Facultății de Științe Reale, Economice și ale Mediului a USARB. Pe parcursul activității sale, profesorul universitar Pavel Topală a predat mai multe cursuri speciale: „Geometria descriptivă”; „Tehnologia materialelor”; „Așchiera materialelor”; „Mașini-unelte și scule”; „Tehnologii neconvenționale” și „Studiul materialelor”.

Este autor a peste 150 de lucrări științifice, deținător a cinci medalii de aur și două de argint, a fost destins cu mai multe diplome la saloane, simpozioane și conferințe științifice naționale și internaționale. A publicat cursuri didactice și un vast îndrumar de proiectare. A educat cadre de înaltă calificare, inclusiv 53 de licențiați, 16 masteranzi, a fost conducător a peste 10 teze de doctorat. A realizat 14 proiecte de cercetare, a fondat Școala Doctorală de la Universitatea „Alecru Russo” din Bălți.

De menționat că Pavel Topală a fost primul câștigător și coordonator, la nivel național, al unui proiect științific din cadrul Programului European CEEPUS III și unul din fondatorii Centrului Științifico-Didactic Interuniversitar la Universitatea Tehnică din Moldova și Universitatea de Stat „Alecru Russo” din Bălți.

Valeriu Abramciuc spune cuvinte frumoase despre colegul de lucru și de facultate, cu care au studențit în aceeași perioadă. Activitățile lui didactice și de cercetare se îmbină armonios cu cele de inventică. Despre succesele în domeniul științei ne vorbesc patentele și brevetele de invenție, precum și medaliiile obținute la mai multe expoziții și saloane. Pavel Topală, fiind un bun organizator și un manager competent, posedând o capacitate de muncă notorie și fermitate în soluționarea celor mai complicate probleme, în același timp este generos cu studenții, promovează activ tehnologiile moderne de instruire în cadrul cursului.³⁰⁹

Cunoscutul savant de la Universitatea Tehnică din Moldova Valeriu Dulgheru îl consideră pe profesorul Pavel Topală un pilon al învățământului real în „Capitala de Nord”, orașul Bălți, un om împlinit, stimat de cei pe care i-a ajutat și i-a îndrumat să-și pregătească și să susțină doctoratele, inclusiv de cei pe care i-a educat pe parcursul celor peste 30 de ani de activitate profesorală universitară. Cei care l-au cunoscut cu mulți ani în urmă menționează că profesorul Pavel Topală a rămas același: întotdeauna binevoitor, amabil, cu un surâs blând nelipsit pe buze.

Academicianul Ion Tighineanu susține că abilitatea cu care Pavel Topală prezintă rezultatele sale științifice ne demonstrează profunzimea cunoștințelor sale în domeniile în care activează. Este acela care a impulsionat esențial dezvoltarea cercetărilor științifice la Bălți și a fructificat majoritatea posibilităților de a pune în valoare atât propriile rezultate, cât și pe cele ale colegilor săi. Este un traseu parcurs cu multă dăruire și perseverență, un strălucit exemplu de afirmare profesională și de cucerire a culmilor.

Cea mai recentă informație despre succesul acestui om de știință o găsim în săptămânalul „Făclia”: „Două echipe de inventatori de la Universitatea bălțeană au obținut șapte medalii de aur la Salonul Internațional de Inventică INVENTICĂ 2017 (Iași), dintre care patru îi aparțin echipei conduse de profesorul universitar Pavel Topală”